

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ

УДК 378.147:004

С.М. АМЕЛІНА

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

У статті розглянуто організаційні аспекти науково-дослідної роботи майбутніх перекладачів у процесі їхньої професійної підготовки у вітчизняних вищих навчальних закладах. Встановлено, що навчальний план включає дисципліни і практики, які цьому сприяють. Визначено основні форми науково-дослідної роботи майбутніх перекладачів. Зазначено, що тематика наукових досліджень майбутніх перекладачів може передбачати вивчення актуальних проблем як лінгвістики, так і перекладознавства.

Ключові слова: науково-дослідна робота, професійна підготовка, уміння, перекладач, магістр.

Нинішній етап розвитку суспільства характеризується не тільки бурхливим розвитком нових технологій, а й зростанням їх наукоємності. Водночас науково-дослідна робота стає невід'ємною складовою професійної підготовки фахівців різного профілю у вищих навчальних закладах. Необхідність підвищення рівня наукової підготовки майбутніх перекладачів є характерною ознакою сьогодення, адже наукові дослідження сприяють зростанню професійної компетентності фахівців.

Різні аспекти проблеми науково-дослідної роботи студентів вивчали вітчизняні дослідники: становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (О. Микитюк); основи науково-дослідної роботи студентів, аспірантів та докторантів (В. Бугров, Т. Горбаченко, А. Конверський, І. Кондратьєва, В. Лубський); теорію і практику науково-дослідної роботи студентів (Н. Пузирьова); педагогічні засади формування дослідницької спрямованості особистості студента (М. Князян). Однак питання організації науково-дослідної роботи майбутніх перекладачів потребує детального вивчення.

Мета статті – розглянути організаційні аспекти науково-дослідної роботи майбутніх перекладачів у процесі їхньої професійної підготовки у вищих навчальних закладах.

Питання організації науково-дослідної роботи майбутніх перекладачів пов'язані насамперед із включенням до навчального плану їхньої підготовки дисциплін, які безпосередньо пов'язані з науковою діяльністю. Такою дисципліною є, зокрема, “Методологія та організація наукових досліджень”.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Методологія та організація наукових досліджень” складена відповідно до освітньо-

професійної програми підготовки ОКР “Магістр” спеціальності 8.02030304 “Переклад”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Методологія та організація наукових досліджень” є сучасна методологія науки як дисципліна, сукупність методологічних засобів науки, система організації науково-дослідної діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни “Методологія та організація наукових досліджень” є набуття студентами базових знань з методології, методики та організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної соціалізації як дослідників.

Основні завдання вивчення дисципліни “Методологія та організація наукових досліджень” полягають у такому:

- ознайомлення студентів із сучасними методологічними концепціями, основами методології наукового пізнання та методикою наукових досліджень;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідний процес;
- засвоєння навичок формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження;
- удосконалення вмінь пошуку, добору й опрацювання наукової інформації;
- навчання точного формулювання мети, завдань і висновків дослідження.

Передбачається, що у результаті вивчення студенти повинні знати значення методологічної підготовки для професійної діяльності вченого; характеристики основних методів наукового пізнання; метанаукову термінологію. Вони мають уміти використовувати наукову термінологію; обрати відповідні методи роботи; скласти логічно побудований та послідовний план дослідження; працювати з масивом публікацій; вести пошук, нагромадження та обробку наукової інформації; оформляти результати наукових досліджень.

Отже, під час вивчення дисципліни “Методологія та організація наукових досліджень” студенти набувають знань про основи наукових досліджень, оволодівають методикою їх проведення та навичками оформлення результатів (у вигляді тез, наукових статей, курсових і магістерських робіт). При цьому вони навчаються опрацьовувати літературні джерела, аналізувати й узагальнювати отриману інформацію, робити висновки.

На думку О. Крушельницької, “знання методології, теорії, техніки, методів і організації науково-дослідної діяльності допоможе молодим ученим, аспірантам, здобувачам наукових ступенів легко включатися у професійну діяльність, втілювати наукові знання у практичну площину, сприятиме розвитку раціонального творчого мислення” [3, с. 5].

Князян М. зазначає, що організаційна база системи формування самостійно-дослідницької діяльності охоплює навчально-пізнавальну (навчальні дисципліни педагогічного циклу), практичну (весь різновид педагогічної практики) та науково-дослідну (підготовка кваліфікаційних дослід-

джень) складові навчально-виховного процесу вищого закладу освіти в логіці ступеневої підготовки фахівців [2].

Навчальна (ознайомча) практика магістрантів передбачає ознайомлення зі специфікою діяльності кафедри, зокрема й науковою (кафедральною науковою темою; науковими доробками, статтями й дисертаціями науково-педагогічного складу кафедри; процесом та результатами наукової співпраці з іншими кафедрами університету, вітчизняними і зарубіжними вищими навчальними закладами; організацією науково-практичних конференцій).

Завдання практики стосуються визначення актуального стану досліджуваної проблеми лінгвістичного, методичного чи перекладознавчого характеру шляхом застосування відповідних методів наукового пошуку; вивчення (конспектування, реферування тощо) нової наукової (лінгвістичної, методичної, перекладознавчої, довідкової тощо) літератури з метою оновлення відповідної інформаційної бази дослідження; збирання фактичного матеріалу для перевірки гіпотез дослідження й отримання об'єктивних статистичних даних; аналіз теоретичного і фактичного матеріалу шляхом застосування адекватних наукових методів дослідження з метою об'єктивного узагальнення й опису процесу і результатів дослідження.

Індивідуальні завдання практики передбачають складання, доповнення й уточнення списку основної і додаткової літератури з проблеми магістерського дослідження; опрацювання основних і додаткових джерел інформації за темою магістерського дослідження; виконання або продовження аналізу вибірки досліджуваного матеріалу.

Навчальна (ознайомча) практика сприяє формуванню у магістрантів таких умінь:

- складати план дослідження;
- формулювати мету і завдання дослідження;
- вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- аналізувати і синтезувати інформацію, отриману з науково-теоретичних джерел;
- добирати, систематизувати й осмислювати фактичний мовний, літературний чи методичний матеріал;
- обробляти конкретний мовний, літературний чи методичний матеріал, використовуючи адекватні методи наукового дослідження;
- визначати елементи новизни дослідження;
- розкривати теоретичне і практичне значення основних результатів дослідження;
- узагальнювати підсумки виконаного дослідження та визначати перспективні лінії наступних досліджень відповідної проблематики;
- оформляти результати наукового дослідження згідно з сучасними вимогами;
- доповідати в усній та письмовій формі про основні ідеї, хід і підсумки дослідження, послуговуючись відповідним термінологічним апаратом, чітко вибудованою аргументацією і науковим стилем спілкування.

Наукова робота студентів може бути пов'язана із написанням рефератів з конкретної теми в процесі вивчення дисциплін згідно з навчальним планом, зокрема, професійно орієнтованих нормативних дисциплін та дисциплін за вибором.

Студентам надається можливість публікувати свої статті та тези в університетських збірках.

Оскільки науково-дослідна робота студентів є важливим напрямом їхньої підготовки як майбутніх фахівців високої кваліфікації, то навчальний план підготовки за ОКР "Магістр" передбачає виконання магістерської роботи. Тому особлива увага приділяється підготовці й захисту магістерської роботи, що є самостійним науковим дослідженням майбутнього перекладача.

При визначенні тематики магістерських робіт необхідно враховувати, що вона має бути актуальною і відповідати сучасному рівню розвитку науки. При цьому магістрантів доцільно зорієнтувати на пошук нового матеріалу або ж нових аспектів досліджуваного феномену, наявність у роботі елементів аналізу різних точок зору й аргументації власних наукових поглядів.

У процесі підготовки магістерської роботи майбутній перекладач навчається формулювати мету і завдання дослідження; складати план дослідження; вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій; використовувати сучасні методи наукового дослідження, обираючи їх адекватно до завдань власного дослідження; опрацьовувати дані літературних джерел та отримані під час дослідження, аналізувати їх; оформляти результати досліджень відповідно до сучасних вимог.

Висновки. Науково-дослідна робота майбутніх перекладачів включає: вивчення навчальної дисципліни "Методологія та організація наукових досліджень", проходження навчальної (ознайомчої) практики, участь у роботі наукового гуртка, доповіді на науково-практичних конференціях, підготовку і захист курсової і магістерської роботи. Тематика наукових досліджень майбутніх перекладачів може передбачати вивчення актуальних проблем як мовознавства, так і перекладознавства.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути пов'язані із вивченням організації автономної наукової діяльності майбутніх перекладачів.

Список використаної літератури

1. Князян М.О. Педагогічні засади формування дослідницької спрямованості особистості студента / М.О. Князян // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського : зб. наук. пр. – Одеса, 2002. – Вип. 11–12. – С. 129–136.
2. Князян М.О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутніх учителів іноземних мов: теорія і практика : монографія / М.О. Князян. – Ізмаїл : Сміл, 2006. – 242 с.
3. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / О.В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
4. Микитюк О.М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект): [монографія] / О.М. Микитюк. – Харків : ОВС, 2003. – 272 с.

5. Основи науково-дослідної роботи : навч. посіб. для студ., аспірантів та докторантів філософського факультету / упоряд. А.Є. Конверський, В.І. Лубський, Т.Г. Горбаченко, В.А. Бугров, І.В. Кондратьєва ; за ред. д-ра філос. наук, проф. А.Є. Конверського. – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2004. – 186 с.

6. Пузирьова Н.В. Теорія і практика науково-дослідної роботи студентів (на матеріалі університетів України XIX ст.): автореф. дис. ... канд. пед. наук / Н.В. Пузирьова. – Харк. нац. ун-т ім. В. Каразіна. – Х., 2002. – 19 с.

Стаття надійшла до редакції 13.08.2013.

Амелина С.М. Организация научно-исследовательской работы будущих переводчиков

В статье рассмотрены организационные аспекты научно-исследовательской работы будущих переводчиков в процессе их профессиональной подготовки в отечественных высших учебных заведениях. Определено, что учебный план включает дисциплины и практики, способствующие этому. Определены основные формы научно-исследовательской работы будущих переводчиков. Отмечено, что тематика научных исследований будущих переводчиков может предусматривать изучение актуальных проблем как лингвистики, так и переводоведения.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, профессиональная подготовка, умение, переводчик, магистр.

Amelina S. Organization of research work for future translators

The article deals with the organizational aspects of the research work for future translators in the process of training in universities. Research work is an integral part of training specialists in various fields of higher education. It was determined that the curriculum includes subjects and practices that contribute to this. Research work of future translators include the study of the course “Methods and Organization of Scientific Research”, practice, participation in scientific circles, at scientific conferences, the course and the master’s thesis. Students gain knowledge of the basics of research, master technique and skills of their execution results (in the form of theses, research papers, term papers and master’s theses). At the same time they learn to study literature, analyze and synthesize the information, draw conclusions. The basic forms of research work for future translators are determined. It is noted that the subject of future research may provide translators study of current problems as linguistics and translation studies. It is stated that research work of students may be associated with writing an essay on a specific topic in the study subjects according to the curriculum, including vocational-oriented disciplines.

Students are given the opportunity to publish their articles and theses in university scientific papers.

It is determined that the subjects of master papers must be relevant and meet the current level of science. Undergraduates should target the search of new material, or new aspects of the phenomenon, the presence of elements in the analysis of different viewpoints and arguments of their own scientific views.

In preparation of the upcoming master paper the translator learns to formulate goals and objectives of the study, conduct bibliographic search using modern information technology, use modern methods of scientific research, choosing them adequately to the challenges of the research, study literature and data obtained in the study, analyze them, draw the results of studies in accordance with modern requirements.

Key words: scientific research work, training, skill, translator, master.